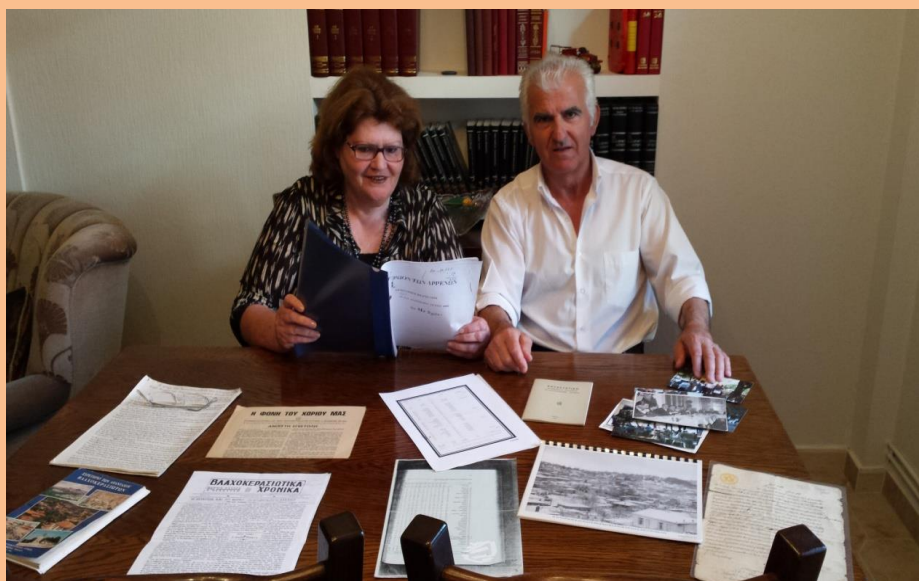

Αγαπητοί προσκεκλημένοι μας, συμπατριώτες και φίλοι της Βλαχοκερασιάς,

ΜΕΡΟΣ Α

Θέλω κι εγώ με τη σειρά μου να σας καλωσορίσω και να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας. Το ότι συναθροιστήκαμε σήμερα εδώ αποτελεί ένα ιδιαίτερο γεγονός όχι μόνο για αυτήν καθ' αυτήν την παρουσίαση του Ψηφιακού μας Μουσείου, όσο για το ότι οι συνειδήσεις «σμιλεύονται» σε ένα συγκεκριμένο τόπο μέσω του προβληματισμού και της διάδρασης. Επειδή **Ιστορία είναι η μελέτη των ανθρώπων και των κοινωνιών που αυτοί δημιούργησαν μέσα στο χρόνο**, υπάρχει ο φόβος η διάσωση του παρελθόντος και η διατήρηση της Ιστορικής μνήμης να γίνουν **καθήλωση**, εάν δεν υπάρξει ο **δημόσιος χώρος** του αναστοχασμού, της κριτικής και της αναζωογόνησης.

Βλαχοκερασιά: Ιστορικά, Δημογραφικά και Λαογραφικά Στοιχεία

Άγγελος Ε. Μπιστόλας, Άννα Μαρτίνου, Κωνσταντίνος Κρεκούζος και Νίκος Π. Πετρόπουλος

VDM – Vlahokerasia Digital Musuem

Πηγή: Φλίπινγκ μπουκ, ΙΣΤΟΡΙΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ, «Ιστορικά, Δημογραφικά Στοιχεία», Εξώφυλλο

Το ρητορικό ερώτημα που θα ήθελα να θέσω στο σημερινό μας ακροατήριο (στα πλαίσια αυτού του αναστοχασμού) είναι γιατί άραγε να κρίνεται τόσο αναγκαία η καταγραφή των τοπικών ιστοριών ανά τον κόσμο!!! Ποιο είναι εκείνο το στοιχείο που κάνει απαραίτητο το πέρασμα του άυλου πολιτισμού μας από την μια γενεά στην άλλη; Και εδώ επιτρέψτε μου, πριν προχωρήσω, να κάνω μια διάκριση μεταξύ της **τοπικής Ιστορίας** (π.χ. της Ιστορίας ολόκληρης της Αρκαδίας), που απαιτεί μια πολύ ευρύτερη προσέγγιση από την **Ιστορία της ιδιαίτερης πατρίδας μας** (στην προκειμένη περίπτωση της Βλαχοκερασιάς). που αποτελεί ένα συγκεκριμένο υποσύνολο της προηγούμενης με διαφορετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά. Μέσα από το πέρασμα της **Τοπικής Ιστορίας** μαθαίνει κανείς τις διοικητικές διαιρέσεις που έχει υποστεί ένας τόπος, τα στοιχεία της κοινής διοίκησης, του κοινού δικαίου, ενώ μέσα από την **Ιστορία της Ιδιαίτερης πατρίδας του** μαθαίνει τις ρίζες του, δένεται με τον τόπο του (ως φυσικό και κοινωνικό περίγυρο) και κυρίως νοιώθει ότι κάπου «ανήκει». μέσα από τα ήθη και τα έθιμα των ανθρώπων που έζησαν στον ίδιο τόπο με αυτόν. Και για να απαντήσω στο ερώτημα που έθεσα αρχικά, την καταγραφή των Ιστοριών των ιδιαίτερων πατρίδων μας την καθιστά απαραίτητη η διαπίστωση ότι υπάρχουν πολλά πολιτισμικά στοιχεία που ατονούν στο πέρασμα του χρόνου, γλώσσες και γλωσσικά ιδιώματα που εκλείπουν με ταχύτατους ρυθμούς. Πολύ φοβάμαι ότι σύντομα οι επερχόμενες γενιές δε θα έχουν μνήμες από τους τόπους που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν οι γονείς τους και οι πρόγονοί τους. Βέβαια, υπάρχει ο αντίλογος ότι στην εποχή της παγκοσμιοποίησης δεν είναι απαραίτητο να νοιώθει κάποιος ότι «ανήκει» σε ένα συγκεκριμένο χώρο, ούτε ότι αίρει την καταγωγή του από συγκεκριμένους ανθρώπους. Όποια βιοθεωρία και να ακολουθεί κανείς, όλοι μας μεταφέρουμε στο κληροδοτούμενο Ντι Εν Ει μας συγκεκριμένες πολιτισμικές καταγραφές, τις οποίες βέβαια είτε ενδυναμώνουμε είτε τις «παρωθούμε στη συνείδησή μας», ανάλογα και με τις υπόλοιπες επιρροές που δεχόμαστε από το περιβάλλον και τις αναμορφούμενες κοινωνικές συνθήκες. Για την Επιτροπή του Ψηφιακού Μουσείου Βλαχοκερασιάς η αναγκαιότητα της καταγραφής της Ιστορίας της ιδιαίτερης πατρίδας μας και η δημιουργία του Ψηφιακού Μουσείου

συνάδουν με την αναγκαιότητα στήριξης της συλλογικής μας συνείδησης ως Βλαχοκερασιώτες, ως Αρκάδες, ως Έλληνες, ως πολίτες της Γης. Σε μια εποχή που έχουμε ένα νέο μεταναστευτικό κύμα προς το εξωτερικό, που η εκπαίδευση αποκτά διεθνή χαρακτηριστικά και όλο και περισσότερα παιδιά προσανατολίζονται στην συνέχιση των σπουδών τους στο εξωτερικό με προοπτική σε πολλές περιπτώσεις και την τελική μετεγκατάστασή τους, θεωρούμε την καταγραφή της Ιστορίας της ιδιαίτερης πατρίδας μας ως ιερό μας «χρέος» προς τις επόμενες γενεές.

Η Άννα κι εγώ κάνοντας την αναγκαία βιβλιογραφική έρευνα κατά τη συλλογή στοιχείων διαπιστώσαμε ότι η καταγραφή των Τοπικών Ιστοριών, αλλά και των Ιστοριών των Ιδιαίτερων πατρίδων είναι πλέον ένας διευρυμένος τομέας διεπιστημονικής γνώσης και έρευνας πεδίου που απασχολεί την Πανεπιστημιακή Κοινότητα ανά τον κόσμο. Στην Ελλάδα σε Σχολές, όπως στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (και εδώ επιτρέψτε μου να σας μεταφέρω τα χαιρετίσματα του Κοσμήτορα και Σαββίδη), στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο Καποδιστριακό, στο Αριστοτέλειο, στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και αλλού υπάρχουν τομείς που αναδεικνύουν την ανάγκη καταγραφής αυτών των Ιστοριών. Για την εκπαίδευση (τόσο σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας όσο και σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας) έχουν εκπονηθεί πολλές εργασίες με σκοπό την εμπάθυνση αυτής της προοπτικής. Τέτοια αξιόλογα προγράμματα είχα την ευκαιρία να συντονίσω κι εγώ, όταν υπηρετούσα στη Γ' Δ/ση Α/θμιας Εκπ/σης Αθήνας με την ιδιότητα του Υπεύθυνου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Σήμερα θα σας παρουσιάσουμε τη δική μας περίπτωση μελέτης **«την καταγραφή των Ιστορικών, Δημογραφικών και Λαογραφικών στοιχείων»** που αφορούν στην ιδιαίτερη πατρίδα μας, τη Βλαχοκερασιά, με τα εργαλεία που είχαμε στη διάθεσή μας. Η προσέγγιση που ακολουθήσαμε, αφορά στην ιστορία της Βλαχοκερασιάς στη διαχρονία, την ιστορία της σε συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους, αλλά και την ιστορία των όψεων του τόπου μας, την ιστορία προσώπων, ομάδων, οικογενειών, κ.ά., την ιστορία των συνηθειών, των στάσεων, των συμπεριφορών, των αντιλήψεων, των

νοοτροπιών τους, των ηθών και των εθίμων τους κατά τον Λεοντσίνη (2001: 18, 13). Αναντίρρητα κάθε ιστορική αφήγηση είναι επιλεκτική και εμείς επιλέξαμε το υλικό που συμπεριλάβαμε στο τομίδιο **«Βλαχοκερασιά: Ιστορικά, δημογραφικά και λαογραφικά στοιχεία»** σύμφωνα με τις πηγές που είχαμε στη διάθεσή μας, αλλά και με την πρόθεση να είμαστε όσο πιο αντικειμενικοί και αποστασιοποιημένοι μπορούσαμε. Η Ιστορία εξελίσσεται και αναδιαμορφώνεται με κάθε μας πράξη και εκείνο που προσπαθήσαμε εμείς να κάνουμε ήταν να αναδείξουμε κάποιες στιγμές της «παγώνοντάς» τες (μέσα από το γραπτό λόγο) στο χρόνο.

Ευχή μας είναι, η προσπάθεια αυτή να λειτουργήσει ως παράδειγμα, το οποίο θα θελήσουν να ακολουθήσουν και άλλοι για τις ιδιαίτερες πατρίδες τους, διότι αυτή η καταγεγραμμένη γνώση θα βοηθήσει τους μεταγενέστερους να καταλάβουν καλύτερα το δικό τους παρόν και το μέλλον των παιδιών τους.

Λίγα λόγια για την οργάνωση του υλικού:

Επειδή μεταξύ των καλεσμένων μας σήμερα υπάρχουν φίλοι από άλλες περιοχές και της Αρκαδίας και της Ελλάδας που ενδιαφέρθηκαν για τη συλλογή στοιχείων, σας αναφέρω ότι πρώτο μας μέλημα ήταν η οργάνωση του υλικού που συλλέξαμε από όλες τις πιθανές πηγές. Εγκυκλοπαίδειες, ιστορικά κείμενα, επιστολές/ντοκουμέντα που είχαν διασωθεί από τους 2 Παγκοσμίους Πολέμους, άρθρα που είχαν δημοσιευθεί στις τοπικές εφημερίδες, προσωπικές μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν τα διάφορα γεγονότα και οι χειρόγραφες σημειώσεις του αείμνηστου Κώστα Κρεκούζου, αποτέλεσαν την πρώτη ύλη μας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συγκέντρωση των στοιχείων και η αποδελτίωση του υλικού ήταν πολύ πιο χρονοβόρες και επίπονες από την επιλογή, την ταξινόμηση και την τελική σύνθεση, διότι την εποχή που ξεκινήσαμε αυτό το εγχείρημα δεν υπήρχαν πολλές διαδικτυακές αναφορές στο χωριό μας. Τώρα, 7 σχεδόν χρόνια μετά, υπάρχει *πλουσιότερο* βιβλιογραφικό και φωτογραφικό κυρίως υλικό που αναρτάται σε διάφορους ιστότοπους. Συνδυάσαμε αυτό το υλικό με την αναζήτηση πληροφοριών από το διαδίκτυο από το οποίο έγινε επιλεγμένη καταγραφή και συμπεριέλαβε στατιστικά στοιχεία από

απογραφές του Υπουργείου Εσωτερικών, Προεδρικά Διατάγματα για τις διοικητικές αλλαγές, οι οποίες εφαρμόστηκαν σε όλες τις διοικητικές περιοχές της χώρας αλλάζοντας το προφίλ και τον ρυθμό της τοπικής ιστορίας, εφόσον η Βλαχοκερασιά πέρασε από το καθεστώς της έδρας του Δήμου Σκιρίτιδας με ότι αυτό συνεπάγεται σε στελέχωση υπηρεσιών, στο καθεστώς του κοινοτικού διαμερίσματος του Δήμου Τρίπολης που είναι σχεδόν απογυμνωμένο από τις Δημόσιες Υπηρεσίες που φιλοξενούσε κατά το παρελθόν. Ο μικρός τόμος των 110 σελίδων, στον οποίο εμπεριέχεται το υλικό μας χωρίζεται σε 4 μεγάλες ενότητες:

Στην πρώτη ενότητα εντάσσεται η Ανθολογία Ιστορικών Στοιχείων με αναφορές στην Ιστορική διαδρομή των Βλαχοκερασιωτών και των Αρκάδων ανά τους αιώνες. Είναι προφανές ότι εδώ η τοπική Ιστορία «δανείζει» στοιχεία για να χτιστεί η γνώση μας για την Ιστορία της Βλαχοκερασιάς, χωρίς να γίνουν υπεραπλουστεύσεις του τύπου ό,τι ίσχυε για την υπόλοιπη Αρκαδία, ίσχυε αναγκαστικά και για την Βλαχοκερασιά. Σε αυτήν την ενότητα έχουμε εμείς οι ίδιοι επισημάνει αρκετά χρονολογικά κενά, τα οποία εκ των πραγμάτων δεν μπορούσαν να καλυφθούν. (Βλ. φλίπινγκ μπουκ ΙΣΤΟΡΙΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ Υποενότητα Ιστορικά Δημογραφικά Λαογραφικά στοιχεία, **σελίδα 6**)

Στη δεύτερη ενότητα παρατίθενται απογραφές, δημογραφικά στοιχεία, διοικητικές μεταβολές με ιδιαίτερη μνεία στο έγγραφο Γκριμάνι που χρονολογείται γύρω στο 1700 και είναι το πρώτο και μοναδικό έγγραφο που έχουμε και αναφέρει το όνομα της Βλαχοκερασιάς και των γύρω χωριών με Λατινικούς χαρακτήρες. Σε αυτό το σημείο θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά την Προϊσταμένη του Κοινοτικού Διαμερίσματος Βλαχοκερασιάς Δήμητρα Χρόνη για την συμπλήρωση του καταλόγου με τους διατελέσαντες Προέδρους και τα Διοικητικά Συμβούλια που υπηρέτησαν το χωριό επί σειρά ετών (Βλ. φλίπινγκ μπουκ, ΙΣΤΟΡΙΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ, Υποενότητα Ιστορικά Δημογραφικά Λαογραφικά στοιχεία, **σελίδα 22**)

Στην Τρίτη ενότητα που είναι μια ενότητα στηριγμένη κυρίως στις σημειώσεις του αείμνηστου φίλου, συναδέλφου, συμπατριώτη και επί σειρά ετών μέλους του Συλλόγου Βλαχοκερασιωτών Αττικής και

Προέδρου των Αρκάδων Καματερού, Κώστα Κρεκούζου έχουμε συμπεριλάβει συνοπτικά εικόνες της καθημερινότητας σε σχέση με την αρχιτεκτονική των σπιτιών, την ένδυση, τη διατροφή, τα ήθη, τα έθιμα, τις δοξασίες, τα τραγούδια, τα μοιρολόγια, τις παραδοσιακές συνταγές ακόμη και **τα ομαδικά παιχνίδια** που παίζαμε ως παιδιά στους χωμάτινους δρόμους του χωριού. (Βλ. φλίπινγκ μπουκ. ΙΣΤΟΡΙΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ, Υποενότητα Ιστορικά Δημογραφικά Λαογραφικά στοιχεία, **σελίδα 76**).

Στην τέταρτη ενότητα έχουμε ενσωματώσει ένα σύντομο εικονόλεξο με επεξηγήσεις όρων και λέξεων (Φλίπινγκ μπουκ) που χρησιμοποιούνται στην περιγραφή της καθημερινότητας των Βλαχοκερασιωτών, αλλά που είτε δεν είναι πλέον πολύ εύχρηστες, είτε δεν αποτελούν ακούσματα για τους απόδημους Βλαχοκερασιώτες δεύτερης και τρίτης γενιάς. Σκοπός μας ήταν η εξοικείωση των αποδήμων αυτών με την γλώσσα των παππούδων και προ-παππούδων τους και η καταγραφή κάποιων γλωσσικών στοιχείων που τείνουν να χαθούν στο χρόνο. Μια καταπληκτική δουλειά με την καταγραφή λέξεων της Αρκαδικής διαλέκτου έχει κάνει ο συγγενής μου και συμπατριώτης Νίκος Κων/νου Πετρόπουλος σε ένα επίτομο λεξικό, το οποίο θα βρείτε επίσης στις σελίδες του ψηφιακού μας Μουσείου και αποτελεί έναν από τους «θησαυρούς» που ανέφερε προηγουμένως η Άννα (Βλ. φλίπινγκ μπουκ, ΙΣΤΟΡΙΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ, Υποενότητα Ιστορικά Δημογραφικά Λαογραφικά στοιχεία, **σελίδα 88**)

Στο τέλος του μικρού τόμου των 110 σελίδων έχουμε ένα παράρτημα με έγγραφα κι επιστολές που αποτελούν τα συνοδευτικά ντοκουμέντα της δουλειάς μας.

Σε κάθε περίπτωση εκείνο που αξίζει ιδιαίτερα τον κόπο είναι το να σταθεί κανείς στις **υπερσυνδέσεις** που έχουν γίνει μέσω του διαδικτύου. Όπως ήδη αναφέρθηκε, το ΨΜ έχει έναν απίστευτο πλούτο υπερσυνδέσεων και ευκαιριών να ανατρέξει κανείς σε ιστορικά γεγονότα ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του και τις προτιμήσεις του. Οι υπερσυνδέσεις αυτές οδηγούν τον επισκέπτη απρόσκοπτα από την μια ιστορική περίοδο στην άλλη και συνδέουν τα γεγονότα τόσο σε επίπεδο

των γύρω Αρκαδικών χωριών, όσο και σε επίπεδο του τι συνέβαινε στην ευρύτερη περιοχή της Αρκαδίας και σε ολόκληρη την Πελοπόννησο.

ΜΕΡΟΣ Β

Και πριν ολοκληρώσω την παρουσίασή μου, θα μου επιτρέψετε μια γρήγορη επίσκεψη στις τέσσερις εστίες ιστορικού και λαογραφικού ενδιαφέροντος που έχει το χωριό μας και έχουν συμπεριληφθεί στο Ψηφιακό Μουσείο. Πρόκειται για

1) Το άγαλμα του Καπετάν Γιάννακα (πρωτοπαλίκαρου του Κολοκοτρώνη) που στήθηκε με την αρωγή του Δήμου Σκιρίτιδας και του επί σειρά ετών Δημάρχου Κώστα Κατσαφάνα, των Συλλόγων και του Ηλία του Χαρίτου που ήταν η ψυχή του όλου εγχειρήματος. Στις σελίδες του Μουσείου θα βρείτε όλες τις λεπτομέρειες της εκδήλωσης με βιντεοσκοπημένες ομιλίες και την συνοδεία χορωδίας (Βλ Φλίπινγκ μπουκ, ΙΣΤΟΡΙΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ. Υποενότητα Βλαχοκερασιώτες στους αγώνες της πατρίδας, **σελίδα 18**).

2) το Μουσείο στο ισόγειο του πατρικού σπιτιού του Βασίλη του Στασινού, το οποίο έχει επιμεληθεί ο ίδιος (Βλ. Φλίπινγκ μπουκ, ΟΨΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Υποενότητα Όψεις Βλαχοκερασιάς, Γειτονιών και κατοικιών, **σελίδα 115**).

3) το Μουσείο του Αλέκου Μήτσιου (Γιανέλλη), στο οποίο ο συμπατριώτης μας έχει καταφέρει να διατηρήσει σχεδόν ανέπαφο το χώρο, όπως τον είχε και ο πατέρας του (Βλ. φλίπινγκ μπουκ ΟΨΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Υποενότητα Όψεις Βλαχοκερασιάς, Γειτονιών και κατοικιών, **σελίδα 36**).

4) και τέλος το Μουσείο στο ισόγειο του πατρικού μου σπιτιού, στο οποίο έχω διατηρήσει όλα τα αντικείμενα καθημερινής χρήσης των δυο προηγούμενων γενεών της οικογένειάς μας (Βλ.

φλίπινγκ μπουκ, ΟΨΕΙΣ ΠΕΡΙΒΆΛΛΟΝ, Υποενότητα Όψεις Βλαχοκερασιάς, Γειτονιών και κατοικιών, **σελίδα 105**).

Θα ήθελα με την ευκαιρία να ευχαριστήσω όλους τους συνεργάτες μου στην επί 28 χρόνια θητεία μου στο Σύλλογο Αθηνών, διότι μέρος της Ιστορίας του χωριού μας την γράψαμε μαζί. Ευχαριστώ την Ντίνα Κοντογιάννη, τον Κώστα Κρίμπαλη και τη σύζυγό του Αγγελική, τον Γιάννη Βεργάκη, τον Γιώργο Χαρίτο, τον Βασίλη Καρατζά, τον Στέφανο Σώτο, τον Στέφανο Μάνδρο, τον Γιώργο Μητρόπουλο, τον Γιώργο τον Καρατζά, την Έφη Χρόνη και τους αείμνηστους Ηλία Χρόνη, Παναγιώτη Παναγούλια, Ηλία Ζάχο και Σπύρο Κώτσινα για να αναφέρω μερικούς μόνο από τα μέλη και τους πρώην Προέδρους του Συλλόγου της Αθήνας..

Εδώ επιτρέψτε μου να ολοκληρώσω τις ευχαριστίες μου αποτείνοντας φόρο τιμής στον αγαπημένο μας Κώστα Κρεκούζο που θα ήθελε να παραβρίσκεται στην σημερινή μας εκδήλωση. Ας τον ακούσουμε να μας τραγουδά, όπως μόνο εκείνος γνώριζε. Το **BINTEO** είναι της Αγγελικής Κοντογιάννη (Contis} (Βλ. φλίπινγκ μπουκ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΗ, Υποενότητα Ο Κύκλος της Κτηνοτροφίας **σελίδα 35**).

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

*Άγγελος Μπιστόλας
Δάσκαλος, π. Σύμβουλος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης & π. Πρόεδρος
του Συλλόγου Βλαχοκερασιωτών Αττικής
Μέλος της Επιτροπής Ψ. Μ. Β.*